

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΓΙΑ ΤΙΣ ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ

ΣΤΟ ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΩΣ ΔΕΥΤΕΡΗΣ/

ΞΕΝΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

Ακαδημαϊκού έτους 2016-2017

1. Γενική γλωσσολογία

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΟΛΟΓΙΑΣ

Τι είναι η γλώσσα (ορισμός) - Χαρακτηριστικές ιδιότητες της γλώσσας - Η γλώσσα ως κώδικας επικοινωνίας (ανθρώπινη επικοινωνία, η «γλώσσα» των ζώων, διαφορές της ανθρώπινης γλώσσας από τα συστήματα επικοινωνίας των ζώων) - Η γλώσσα ως κώδικας σημείων (το γλωσσικό σημείο, πλευρές του γλωσσικού σημείου, ιδιότητες του γλωσσικού σημείου, σχέσεις μεταξύ γλωσσικών σημείων) - Σχέση προφορικού και γραπτού λόγου (η προτεραιότητα του προφορικού λόγου, το γόητρο της γραφής).

Η έννοια της «δημιουργικότητας» - Τι είναι «γραμματική» - Είδη γραμματικής - Επίπεδα γλωσσικής ανάλυσης: Φωνητική: οι φθόγγοι της γλώσσας (τόπος/ τρόπος άρθρωσης/ φωνητικές μεταγραφές/ σχέση φθόγγων-γραμμάτων) – Φωνολογία: τα φωνήματα της γλώσσας (φώνημα/ αλλόφωνο/ σχέση συμπληρωματικής κατανομής/ σχέση ελεύθερης εναλλαγής/ φωνολογικές μεταγραφές/ διαφορά φωνητικής-φωνολογίας) – Μορφολογία: τα μορφήματα της γλώσσας (τύποι μορφημάτων/ μορφολογική ανάλυση/ τυπολογία γλωσσών βάσει της μορφολογικής δομής των λέξεων/ λέξεις περιεχομένου-λειτουργικές λέξεις) – Σύνταξη: φράσεις/ προτάσεις/ η έννοια της γραμματικότητας/ δομή της πρότασης/ δέντρα φραστικής δομής/ δομικές αμφισημίες.

- Fromkin, V., Rodman, R. & Hyams, N. 2008. *Εισαγωγή στη μελέτη της γλώσσας*. Αθήνα: Πατάκης.
- Yule, G. 2010. *The Study of Language*. (4th edition). Cambridge: Cambridge University Press.
- Γούτσος, Δ. 2012. *Γλώσσα. Κείμενο, ποικιλία, σύστημα*. Αθήνα: Κριτική.

2. Γραμματική της Νέας Ελληνικής

Φωνητική-Φωνολογία:
Το φωνηεντικό σύστημα
Το συμφωνικό σύστημα
Δίφθογγοι
Φωνολογικοί κανόνες
Τόνος - Επιτονισμός

Μορφολογία:

Το ονοματικό κλιτικό σύστημα: ουσιαστικό, επίθετο, αντωνυμίες και προσδιοριστές
Το ρηματικό κλιτικό σύστημα

Μορφοσύνταξη - Σύνταξη:

Το ονοματικό σύστημα
Το ρηματικό σύστημα: ρηματικές κατηγορίες (χρόνος, όψη, έγκλιση, φωνή),

ρηματικοί τύποι και συντάγματα Προτασιακή σύνταξη: είδη προτάσεων, συντακτικά φαινόμενα στο επίπεδο της πρότασης (είδη υποκειμένων και αντικειμένων, σειρά όρων, θεματοποίηση, εστίαση, συμφωνία, αναφορά, σύγκριση, κλπ.) Το σύστημα των προθέσεων

- Holton, D., Mackridge, P. & Φιλιππάκη-Warburton, E. 1999. *Γραμματική της ελληνικής γλώσσας*. (Μτφρ. Β. Σπυρόπουλος). Αθήνα: Πατάκης.
- Κλαίρης, Χ. & Μπαμπινιώτης, Γ. 2005. (σε συνεργασία με Α. Μόζερ, Α. Μπακάκου-Ορφανού & Σ. Σκοπετέα). *Γραμματική της Νέας Ελληνικής. Δομολειτουργική-Επικοινωνιακή*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.

3. Λεξιλόγιο της Νέας Ελληνικής

Λεξιλόγιο της Νέας Ελληνικής

Στο μάθημα εξετάζονται οι έννοιες της λέξης και του λεξήματος, καθώς και το σύστημα του λεξιλογίου της γλώσσας. Ειδικότερη έμφαση δίνεται στα είδη λεξικών μονάδων, στις λεξιλογικές συνάψεις, στις μορφολογικές, σημασιολογικές και διαχρονικές διαστάσεις του λεξιλογίου, στα γενικά χαρακτηριστικά του λεξιλογίου της Νέας Ελληνικής, καθώς και στα πεδία της διδασκαλίας του λεξιλογίου και τη σχέση λεξικολογίας και λεξικογραφίας.

- Μπακάκου-Ορφανού, Α. 2005. *Η λέξη της Νέας Ελληνικής στο γλωσσικό σύστημα και στο κείμενο*. Αθήνα: Περιοδικό «Παρουσία» αρ. 65.
- Ξυδόπουλος, Γ. Ι. 2008. *Λεξικολογία. Εισαγωγή στην ανάλυση της λέξης και του λεξικού*. Αθήνα: Πατάκης.

4. Κοινωνιογλωσσολογία

Η αναγκαιότητα της κοινωνιογλωσσικής οπτικής για την ολοκληρωμένη προσέγγιση του γλωσσικού φαινομένου. Γένεση του κλάδου της κοινωνιογλωσσολογίας (εσωτερικοί και εξωτερικοί λόγοι θεμελίωσής του). Η έννοια του *κοινωνικού νοήματος* της γλώσσας και η σχέση του με το φαινόμενο της *γλωσσικής ποικιλότητας*. Γλωσσική ισοτιμία και κοινωνιογλωσσική ανισότητα γλωσσικών ποικιλιών. Γεωγραφική και κοινωνική ποικιλότητα και ποικιλίες. Γλωσσική ποικιλότητα και γλωσσική μεταβολή. Πρώτες, μεγάλες και εμβληματικές κοινωνιογλωσσικές έρευνες (Hymes, Bernstein, Labov, Milroy). Συνύπαρξη και επαφή γλωσσών. Το φαινόμενο της κοινωνικής γλωσσικής διγλωσσίας κατά τον Ferguson.

Ενδεικτική βιβλιογραφία

- Αρχάκης, Α. & Μ. Κονδύλη. 2011. *Εισαγωγή σε ζητήματα κοινωνιογλωσσολογίας*. 3η αναθεωρημένη έκδοση. Σειρά «Παραδόσεις» 8. Αθήνα: Εκδ. Νήσος. (Α' έκδοση: 2002).
- Holmes, J. 2013. *An Introduction to Sociolinguistics*. 4η έκδοση. London: Pearson/Longman (1η έκδοση: London and New York: Longman, 1992).
- Hudson, R. A. 1996. *Sociolinguistics*. 2η έκδοση. Cambridge Textbooks in Linguistics. Cambridge: Cambridge University Press (Α' έκδοση: 1980).
- Lee McKay, S. & N. H. Hornberger (επιμ.). 2009. *Κοινωνιογλωσσολογία και διδασκαλία της γλώσσας*. Μετάφρ. Γιώτα Κουρμεντάλα, επιμέλεια-θεώρηση: Τριανταφυλλιά

Κωστούλη. Θεσσαλονίκη: Επίκεντρο (Τίτλος πρωτοτύπου: *Sociolinguistics and Language Teaching*, Cambridge: Cambridge University Press, 1996).

- Lyons, J. 1981. *Language and linguistics - An introduction*. Cambridge: Cambridge University Press (Ελλ. μετάφρ: Μ. Αραποπούλου κ.ά.: *Εισαγωγή στη Γλωσσολογία*. Επιστ. επιμ.: Γ. Καρανάσιος, Αθήνα: Εκδ. Πατάκη, 1995). (Κεφ. *Γλώσσα και κοινωνία*).
- Mesthrie, R., J. Swann, A. Deumert & W. L. Leap, 2009. *Introducing Sociolinguistics*. 2η έκδοση. Edinburgh: Edinburgh University Press. (1η έκδοση: 2000).
- Μπασλής, Γ. 2000: *Κοινωνιογλωσσολογία (Μικρή Εισαγωγή)*. Αθήνα: Εκδ. Γρηγόρη.
- Παυλίδου, Θ.-Σ. 2008: *Επίπεδα γλωσσικής ανάλυσης*. Επανεκδοση. Θεσσαλονίκη: Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών -Ίδρυμα Μανόλη Τριανταφυλλίδη (1η έκδοση: Θεσσαλονίκη: Παρατηρητής, 1985). (Κεφ. *Κοινωνιογλωσσολογία*).